

Oryginalna praca badawcza

Poziom wiedzy uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z zakresu pierwszej pomocy - wpływ wieku na poziom wiedzy.

Autor: Elżbieta Szostak

Promotor: dr hab. n. med. Zbigniew Siudak

INFORMACJE O ARTYKULE:

Historia:

Data akceptacji Promotora:

Data recenzji:

Data publikacji:

*Słowa kluczowe: uczniowie
szkolenie . pierwsza pomoc,
RKO*

Pierwsza pomoc

Edukacja

Ratownictwo medyczne

STRESZCZENIE:

Praca przedstawiała poziom wiedzy z zakresu Pierwszej Pomocy przedmedycznej dzieci ze szkoły podstawowej oraz uczniów gimnazjum. Sprawdzone czy wiek ma wpływ na wiedzę badanych.

Wyniki badania okazały się zaskakujące, gdyż poziom wiedzy uczniów gimnazjum nie jest dostatecznie wyższy niż poziom wiedzy uczniów szkoły podstawowej.

Uczniowie gimnazjum mają co tydzień jedną godzinę przedmiotu „Edukacja dla społeczeństwa” podczas której są poruszane zagadnienia z zakresu pierwszej pomocy, natomiast w szkole podstawowej w przeciągu sześciu lat nauki został tylko raz przedstawiony godzinny film instruktażowy na temat Pierwszej Pomocy.

Wstęp

Aby uświadomić społeczeństwo czym jest zatrzymanie krążenia, należy systematycznie szkolić i uzupełniać wiedzę ludzi już od najmłodszych lat. Często w mediach pojawiają się tematy związane z udzielaniem pierwszej pomocy, ale czy zdajemy sobie sprawę z tego o co tak naprawdę chodzi?

Pierwsza pomoc – „zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem udostępnionych do powszechnego obrotu wyrobów medycznych oraz produktów leczniczych;”¹

Udzielanie pierwszej pomocy to nie tylko moralny obowiązek, przepisy prawa nakazują nam udzielenia pierwszej pomocy. Każdy kto nie udzieli pierwszej pomocy może być pociągnięty do odpowiedzialności prawnej: „Kto człowiekowi

znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo

ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”²

Czyli obojętność na ludzkie cierpienie oraz brak reakcji jest przestępstwem. Często jednak gdy znajdujemy się w sytuacji kiedy nasza pomoc była by potrzebna nie jesteśmy w stanie jej udzielić. W wielu przypadkach decyduje o tym strach, ale przede wszystkim brak wiedzy na temat tego jakie czynności powinniśmy podjąć.

¹ Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz. U. 2006 nr 191 poz. 1410.

² Kodeks Karny – Nieudzielenie pomocy w niebezpieczeństwie art. 162

Rozdział I – Pierwsza Pomoc

1) Statystyki

W Europie nagłe zatrzymanie krążenia jest główną przyczyną śmierci. W Polsce również są one główną przyczyną zgonów. Według GUS w 2016 roku liczba zgonów zmalała w stosunku do roku 2015, jednak zgony z powodów krążeniowych stanowią aż 46% wszystkich zgonów. Tak wysoki wskaźnik umieralności z powodów krążeniowych pokazuje, że jest to nadal wielki problem pomimo profilaktyki, która jest wdrażana.³

Według statystyk natychmiastowe podjęcie czynności reanimacyjnych przez świadków zdarzenia zwiększa aż trzykrotnie szanse na przeżycie poszkodowanego:

- ok. 75% stanów zagrożenia życia ma miejsce w domu
- czas dojazdu Zespołu Ratownictwa Medycznego wynosi: w mieście ok. 8 min, poza miastem ok. 15 min
- w Polsce pierwszej pomocy na miejscu zdarzenia udziela się tylko w 20% przypadków, w UK w 30%, a w krajach skandynawskich w 60-70%

2) Edukacja dzieci – sposoby przyswajania wiedzy

Przyswajanie wiedzy na różnych etapach rozwoju jest aspektem indywidualnym. Jednak od lat są prowadzone badania nad psychologią uczenia się.

Według J.S. Bruner. każde dziecko wykorzystuje przez siebie zdobyte informację, przetwarza je i posługuje się nimi podczas oceny oraz przy kontrolowaniu własnych pomysłów. Według niego wykorzystuje te informacje na podstawie uczenia się oraz podczas kontaktu z rzeczywistością⁴.

Według L. Wygotskiego w każdym wieku są pewne punkty graniczne w nauczaniu dzieci.

Do trzeciego roku życia dzieci uczą się spontanicznie, poprzez naśladowanie zachowań. To głównie dorosły jest „modelem” zachowań dziecka.

Dzieci w wieku przedszkolnym są w okresie przejściowym z uczenia spontanicznego do reaktywnego. Obecne są obie formy nauki ale reaktywna uruchamia się dopiero wtedy, kiedy dziecko uzna, że jest to jego własny tor nauczania.

Dzieci w wieku szkolnym są gotowe do nauczania pod kierunkiem nauczyciela, ich poziom koncentracji jest wyższy - potrafią słuchać poleceń. Ważne jest aby przed rozpoczęciem prawdziwej nauki u dzieci „zaszczepić” zapal do przyswajania pewnej wiedzy.

„Każda nauka wymaga zawsze poprzedzenia jej okresem rozwoju embrionalnego, okresem nauczania wstępnego, okresem przygotowawczym do nauki”⁵

Dzieci od najmłodszych lat powinny mieć kontakt z tym czego będą uczyć się w późniejszych latach, wszystko z czym stykają się w latach późniejszych jest dla nich bardziej oczywiste jeśli już u samych podstaw nauczania miały z tym kontakt. Małe dzieci łatwo nauczyć w formie zabawy, a gdy będą w wieku starszym będzie dla nich ta wiedza prostsza i łatwiejsza do zapamiętania.

Każdy z nas ma kilka rodzajów pamięci:

- pamięć ultrakrótka jest to pamięć bardzo istotna w życiu codziennym, jest to pamięć która trwa tylko kilka sekund - umożliwia nam dobrą koordynację.
- pamięć robocza podzielona została na 3 podsystemy:
 - umożliwia nam zapamiętywanie wrażeń wizualnych „notatnik wizualno - przestrzenny”
 - przechowywanie łańcucha liczb i liter, przez ich powtarzanie „pętla artykułowana”
 - „jednostka kierownicza” która administruje obrazami oraz jednostkami, łączy pamięć krótkotrwałą z długotrwałą.
- pamięć długoterminowa odpowiedzialna jest za przechowywanie trwałej wiedzy i doświadczeń - jednym ze sposobów wprowadzania danych do tej pamięci jest powtarzanie, dlatego też jeśli powtarzamy te same czynności utrwalamy wiedzę zapisujemy ją do pamięci długoterminowej - I to jest właśnie najlepszy sposób nauki. Dlatego im wcześniej zaczniemy wdrażać zasady pierwszej pomocy dzieciom tym lepiej będą je umieć wykorzystywać w swoim życiu.

³ <http://stat.gov.pl/>

⁴ Jarome S. Bruner „Poza dostarczone informacje” P.W.N. 1978

3) Program szkolny.

Szkoły realizują plan nauczania, który jest wyznaczony przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Jest to dział administracji rządowej, który zajmuje się oświatą i wychowaniem.

Główne zadania Ministerstwa Edukacji to:

- wychowanie przedszkolne,
- ustalanie podręczników, programów nauczania oraz środków dydaktycznych
- stypendia dla uczniów
- przygotowywanie egzaminów które są zewnętrznymi
- opieka nad nauczycielami (awanse, premie, zatrudniania)⁶

Ministerstwo Edukacji ustala plan nauczania i od jakiegoś czasu przedmiot o nazwie: „Edukacja dla bezpieczeństwa” pojawił się w planie nauczania. W roku szkolnym 2017-2018 po reformie nauczania nie będzie już gimnazjum i w związku z tym przedmiot ten będzie uwzględniony w planie nauczania dopiero w 8 klasie szkoły podstawowej - jedna godzina tygodniowo. Dotychczas był on realizowany od pierwszej klasy gimnazjum. Podczas zajęć z tego przedmiotu poruszano następujące kwestie: ewakuacyjne plany budynków, służby publiczne i ich zadania, oraz pierwsza pomoc w nagłych przypadkach. Przedmiot bardzo potrzebny, jednak wdrażany w system nauczania zdecydowanie za późno. Dzieci już od najmłodszych lat powinny być edukowane w tym zakresie. Program powinien być szerszy a systematyczne powtarzanie zagadnień związanych z pierwszą pomocą było by utrwalone i miało by wpływ na reakcje dzieci i młodzieży w sytuacjach zagrażających życiu. Świadomość oraz wiedza mają też wpływ na nasze postępowanie w dorosłym życiu, wtedy kiedy ilość zagrożeń wzrasta powinniśmy bardziej być pewni w swoich postępowaniach, a wydaje się to być łatwiejsze do zrealizowania jeśli od najmłodszych lat będziemy uczeni jak postępować. Będzie to wtedy naszym nawykiem czymś zupełnie normalnym, a pomoc w nagłym zatrzymaniu krążenia oraz innych sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu będzie czymś oczywistym.

Według wytycznych resuscytacji warunkiem zwiększenia przeżywalności jest szybka reakcja otoczenia oraz istotny związek między działaniem koordynatora medycznego a świadkiem zdarzenia. Bardzo ważne jest też jak najszybsze użycie AED. Skuteczne działania świadka zdarzenia będą w

dużym stopniu zależały od jego umiejętności, wiedzy oraz pomocy koordynatora medycznego. Według wytycznych z 2015 roku u każdego poszkodowanego z zatrzymaniem krążenia jest wskazane wykonywanie uciśnień klatki piersiowej. Wykonywanie wdechów ratowniczych może być szczególnie ważne u dzieci. Ale jeśli osoby są przeszkolone powinny wykonywać wdechy u każdego poszkodowanego (jeśli jest to możliwe). Najistotniejszym elementem wpływającym na przeżywalność jest wysoka jakość resuscytacji krążeniowo-oddechowej.

Wykonanie defibrylacji w ciągu 5-7 minut od utraty przytomności wykazują skuteczność w przeżywalności aż 50-70%.

Głębokość uciskania klatki piersiowej też ma znaczenie. Powinna to być 1/3 głębokości klatki piersiowej.

Algorytm RKO stosowany u dorosłych może być bezpiecznie stosowany u dzieci, jednak jeśli ktoś ma doświadczenie i wiedzę powinien stosować algorytm dla dzieci - 15:2 - zaczynając od 5 wdechów.

Według wytycznych po rozpoznaniu braku oddechu u poszkodowanego przez świadka zdarzenia należy postępować według następującego schematu:

Rys. 1. Algorytm podstawowych zabiegów resuscytacyjnych⁷

Wytyczne resuscytacji wykazują też, że najmniejsze szczegóły wykonywane przy zabiegach resuscytacyjnych są niezmiernie ważne;

- przerwy pomiędzy uciśnięciami klatki piersiowej powinny być minimalne
- poszkodowany powinien znajdować się na twardym podłożu

- klatka piersiowa powinna powrócić do stanu wyjściowego
- ręce powinny być ułożone w dolnej połowie mostka
- głębokość uciśnięć 4,5-5,5 cm 1/3 głębokości klatki piersiowej

Są to bardzo proste schematy podejmowania pierwszej pomocy. Działanie wobec nich jest najlepszym schematem postępowania, ale brak wiedzy, doświadczenia (szkoleń) oraz powtarzalności tych schematów może prowadzić do sytuacji w której podczas tych chwil kiedy najbardziej jesteśmy potrzebni drugiemu człowiekowi będziemy przerażeni i nie będziemy wiedzieli co zrobić. Zwłaszcza dzieci już od najmłodszych lat powinny poznać schematy postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia (oraz innych nagłych sytuacjach) i powinny utrzymywać tę wiedzę, tak aby wraz z wiekiem były coraz bardziej odpowiedzialne i wiedziały jak postąpić w trudnej sytuacji.

Rozdział II - Materiał i metody

Ankiety zostały przekazane do szkół:

Podstawowej im. Św. Jadwigi Królowej w Winiarach, woj. Małopolskie, gmina Gdów, oraz w Gimnazjum im. św. Brata Alberta w Gdowie w tej samej gminie.

Badaniem objęte zostaną dzieci, oraz młodzież w wybranych grupach wiekowych:

- Dzieci w wieku 10 – 12 lat
- Dzieci w wieku 13 – 16 lat

Każda grupa wiekowa dostała te same ankiety do wypełnienia. Ankiety były wypełniane w sposób anonimowy. Dzieci oraz młodzież zaznaczali tylko wiek oraz płeć.

Celem ankiety było głównie sprawdzenie wiedzy z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. Dzieci udzielały odpowiedzi na proste pytania dotyczące głównie zatrzymania krążenia, ale były też pytania o inne stany zagrażające życiu, które mogą doprowadzić do zgonu.

Na badania w szkole podstawowej, oraz gimnazjum każdorazowo wyrazili zgodę dyrektorzy szkół wraz z radą pedagogiczną. Badanie uzyskało zgodę Komisji Bioetycznej przy Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego nr KBKA 8/O/2017 z dnia 20 kwietnia 2017r.

⁵ Lew Wygocki „Wybrane prace psychologiczne” P.W.N. Warszawa 1971

⁶

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ministerstwo_Edukacji_Narodowej

⁷ Wytyczne Resuscytacji 2015 ERC

Ankieta:

SPRAWDZENIE WIEDZY Z ZAKREU PIERWSZEJ POMOCY

Oznaczając właściwą odpowiedź należy wstawić X w odpowiednią rubrykę. Wyniki zostaną wykorzystane do celów naukowo – badawczych, dlatego też proszę o wypełnianie ankiety zgodnie ze swoją aktualną wiedzą. Ankieta jest anonimowa.

Płeć:	Kobieta ☐	Mężczyzna ☐
Szkoła:	☐ Podstawowa ☐ Gimnazjum	
Wiek:	☐ 10 ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16	

Pytanie	Odpowiedzi
1. Czy w Polsce jest obowiązek udzielenia pierwszej pomocy?	☐ tak, obowiązek mają wszyscy ☐ nie, obowiązek mają tylko pracownicy służby zdrowia ☐ nikt nie ma takiego obowiązku
2. Numer alarmowy pogotowia ratunkowego to: (pytanie wielokrotnego wyboru)	☐ 997 ☐ 998 ☐ 999 ☐ 112
3. Jaką czynność wykonasz jako pierwszą przybywając na miejsce wypadku?	☐ wezwanie pogotowia ratunkowego ☐ zadbanie o bezpieczeństwo własne ☐ zlokalizowanie poszkodowanych i udzielenie im pomocy ☐ wysłuchanie relacji świadków
4. Jak sprawdzisz stan przytomności poszkodowanego?	☐ sprawdzając oddech ☐ poklepie po policzku i głośno zapytam czy nas słyszy ☐ potrząsnę go za ramiona i głośno zapytam czy nas słyszy ☐ gdy zauważę że poszkodowany leży bez ruchu mogę założyć, że jest nieprzytomny
5. Ile czasu mierzymy oddech u osoby nieprzytomnej?	☐ 10 sekund ☐ 30 sekund ☐ 60 sekund ☐ nie wiem
6. Według jakiego schematu prowadzimy resuscytację krążeniowo oddechową u dorosłych?	☐ 30 uciśnień klatki piersiowej i 1 oddech ratowniczy ☐ 2 oddechy ratownicze i 30 uciśnień klatki piersiowej ☐ 30 uciśnień klatki piersiowej i 2 oddechy ratownicze ☐ 2 oddechy ratownicze i 15 uciśnień klatki piersiowej

7. W którym miejscu uciskamy klatkę piersiową podczas resuscytacji krążeniowo – oddechowej?	☐ 1/4 poniżej wyrostka miedzykowatego ☐ pod piersiami ☐ na środku klatki piersiowej ☐ żadna z powyższych odpowiedzi nie jest prawidłowa
8. Z jaką częstotliwością na minutę powinno się uciskać klatkę piersiową (masaż serca)?	☐ 200 uciśnień na minutę ☐ 250 – 300 uciśnień na minutę ☐ 70 - 80 uciśnień na minutę ☐ 100 – 120 uciśnień na minutę
9. Na jaką głębokość powinno się uciskać mostek podczas masażu serca?	☐ połowa klatki piersiowej ☐ 1/3 głębokości klatki piersiowej ☐ 2/3 głębokości klatki piersiowej ☐ nie ma określonej głębokości
10. Jak według Ciebie wygląda pozycja bezpieczna?	☐ na boku, z dłońią pod policzkiem, głową odchyloną do tyłu i nogą zgiętą w kolanie ☐ w pozycji siedzącej, z głową pochyloną do przodu i dłońmi ułożonymi na kolanach ☐ na plecach, z wysoko uniesioną głową oraz ugiętymi kolanami ☐ nie wiem
11. Kiedy układamy poszkodowanego w pozycji bezpiecznej?	☐ kiedy jest nieprzytomny i nie oddycha ☐ rozmawia z nami, ale zgłasza liczne dolegania ☐ gdy jest nieprzytomny, ale oddycha ☐ nie wiem
12. Czy słyszałeś/słyszałaś o AED (automatyczny defibrylator zewnętrzny)?	☐ tak ☐ nie
13. Do czego służy AED? (automatyczny defibrylator zewnętrzny)	☐ do unieruchomienia poszkodowanego ☐ do defibrylacji ☐ do sprawdzenia stanu przytomności ☐ nie wiem
14. Gdzie możemy znaleźć AED (automatyczny defibrylator zewnętrzny)?	☐ w każdej szkole ☐ w szpitalu ☐ w miejscach dużych skupisk ludzi ☐ nie wiem
15. Jakie czynności należy wykonać podczas zastośnięcia?	☐ unieść nogi do góry ☐ oblać poszkodowanego wodą ☐ potrząsnąć za ramiona ☐ nie wiem
16. Jak jest postępowanie przy zadławieniach?	☐ 5 uderzeń między łopatkami oraz 5 uciśnień nadbrzusza ☐ pozycja boczna bezpieczna ☐ nakłanianie do wymiotów ☐ żadna z powyższych odpowiedzi

W badaniach wzięło udział sześćdziesiąt dzieci ze szkoły podstawowej oraz sześćdziesiąt dzieci z gimnazjum. Dzieciom podczas zajęć z wychowawcami klas zostały rozdane ankiety, których wypełnienie zajęło im kilka minut. Zostały poinformowane w jakim celu są przeprowadzane ankiety, oraz poproszone o uzupełnienie ankiet zgodnie z ich aktualną wiedzą.

Wyniki ankiety zostały przeanalizowane i przedstawione w formie opisowej oraz wykresu.

Rozdział III - Wyniki

W badaniu wzięło udział zdecydowanie więcej osób płci żeńskiej. Odpowiadało czterdziestu dwóch chłopców i siedemdziesiąt osiem dziewczyn. Odpowiedzi na pytania były udzielane w sposób przemyślany oraz zgodny z aktualną wiedzą. Czasami jednak ich odpowiedzi wykluczały się nawzajem. Zaznaczali w odpowiedzi, że nie wiedzą czym jest AED (automatyczny defibrylator zewnętrzny) po czym w kolejnym pytaniu udzielali prawidłowej odpowiedzi do czego on służy. Można sądzić, że to był przypadkowy traf lub odpowiedzi które

były przygotowane do pytania przypomniały im do czego on służy.

1) obowiązek udzielania pierwszej pomocy

przedział wiekowy 10-12 lat

95% badanych wie o tym, że każdy z nas ma obowiązek udzielenia pierwszej pomocy. Tylko nieliczni stwierdzali, że jest to obowiązek tylko pracowników służby zdrowia, a zaledwie kilku uznało, że takiego obowiązku nie ma nikt.

Jesteśmy świadomi tego, że każdy ma obowiązek udzielenia pomocy drugiej osobie kiedy tego potrzebuje, chociaż tą świadomość mają głównie badane dziewczynki. Chłopcy częściej zaznaczali, że tego obowiązku nie ma nikt. Dziewczynki były praktycznie nieomyłne.

przedział wiekowy 13-16 lat

W przypadku uczniów gimnazjum świadomość na temat obowiązku udzielania pierwszej pomocy była jeszcze wyższa. 98% badanych wiedziało, że jest to obowiązek każdego z nas. Tutaj nie było zależności czy to dziewczyna czy chłopak – każdy wiedział, że pierwsza pomoc przedmedyczna jest obowiązkiem każdego obywatela.

2) Numery alarmowe

przedział wiekowy 10-12 lat

Z tym pytaniem narodziło się więcej problemów. W większości znali odpowiedź na pytanie, ale ponad 10% badanych nie postawiło prawidłowej odpowiedzi. Było to jedyne pytanie wielokrotnego wyboru co było obok niego napisane. Zaznaczali tylko jedną prawidłową odpowiedź ale nigdy to nie był numer 112, w około 3% błędnych odpowiedzi zaznaczony był numer policji lub straży pożarnej. Pozostałe odpowiedzi które zostały uznane za błędne to zaznaczenie tylko numeru pogotowia bez numeru alarmowego 112.

przedział wiekowy 13-16 lat

Znajomość numerów alarmowych była na niższym poziomie. Nie były już mylone numery alarmowe policji czy straży pożarnej. Błędy, które się pojawiały wynikały prawdopodobnie z braku zrozumienia pytania, lub niewielkiego braku

wiedzy. Młodzież zaznaczała tylko jedną z prawidłowych odpowiedzi. Był to zarówno numer alarmowy 112 jak i numer 999. Prawidłowe odpowiedzi na to pytanie kształtowały się w granicach 65%.

3) czynności na miejscu zdarzenia

przedział wiekowy 10-12 lat

Na to pytanie większość odpowiedzi była błędna. Niewiele z badanych osób wiedziało, że najpierw trzeba sprawdzić czy jest bezpiecznie na miejscu zdarzenia. 60% udzieliło błędnej odpowiedzi, a najgorzej wypadły dziewczynki w wieku 11lat. U nich wskaźnik sięgał 20%. U badanych w wieku 12lat zarówno u chłopców jak i dziewczyn odpowiedzi były bezbłędne.

przedział wiekowy 13-16 lat

Wiedza na temat czynności, które jako pierwsze powinniśmy wykonać na miejscu zdarzenia, również u gimnazjalistów okazała się problemem, ale wynik jest znacznie lepszy niż u uczniów szkoły podstawowej. Dziewczyny w wieku 16lat wykazały się tu 100% wiedzą. Żadna z nich nie popełniła błędu. Ogólny wynik tego pytania to 85%.

4) sprawdzenie stanu przytomności poszkodowanego

przedział wiekowy 10-12 lat

Tutaj 70% odpowiedzi była błędna. Twierdzili, że najlepiej zbadać przez poklepanie po policzku lub przez sprawdzanie oddechu. W tym przedziale wiekowym najlepiej wypadły również dzieci w wieku 13 lat. Dzieci młodsze najczęściej udzielały błędnej odpowiedzi.

przedział wiekowy 13-16 lat

Na to pytanie połowa badanych nie знаła poprawnej odpowiedzi. Głównie jeśli była błędna zaznaczana odpowiedź b czyli poklepanie po policzku i zapytanie czy nas słyszy.

5) sprawdzenie oddechu

przedział wiekowy 10-12 lat

80% sprawdziła by poprawie oddech. Wiedzieli, że należy badać go przez 10 sekund. W

każdej grupie wiekowej zdarzały się błędy, za wyjątkiem chłopców w wieku 13lat.

przedział wiekowy 13-16 lat

Czas sprawdzenia oddechu jest znany uczniom gimnazjum podobnie jak uczniom podstawówki. Przy tym pytaniu znowu okazały się najlepsze dziewczyny w wieku 16 lat. Tutaj znowu one były bezbłędne.

6) schemat RKO

przedział wiekowy 10-12 lat

Zaskoczeniem było brak wiedzy na temat prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Spora liczba osób zaznaczyła, że wykonujemy dwa oddechy ratownicze potem dopiero uciskamy klatkę piersiową trzydzieści razy. Kilka osób uznało też, że po wykonaniu dwóch oddechów uciskamy klatkę piersiową piętnaście razy. Ogólny procent poprawnych odpowiedzi to 40.

przedział wiekowy 13-16 lat

Uczniowie gimnazjum w tym pytaniu poradzili sobie dosyć dobrze. 90% z nich wie w jakiej sekwencji prowadzić schemat RKO. Jedyne pomyłki jakie się zdarzały to zaznaczanie odpowiedzi z sekwencją w której zaczynamy od dwóch oddechów ratowniczych.

7) Miejsce ucisku klatki piersiowej

przedział wiekowy 10-12 lat

Prawidłowa odpowiedź była na środku klatki piersiowej i tak zaznaczyła większość badanych osób. 90% odpowiedzi była prawidłowa.

przedział wiekowy 13-16 lat

Odpowiedzi na to pytanie były wielkim zaskoczeniem, gdyż tylko ledwo 45% badanych udzieliło prawidłowej odpowiedzi. Wydawało by się, że odpowiedź jest oczywista, jednak uczniom gimnazjum sprawiło to pytanie dużo problemów. Po wysokim wyniku na poprzednie pytanie można było liczyć na więcej prawidłowych odpowiedzi.

8) częstotliwość z jaką uciskamy klatkę piersiową

przedział wiekowy 10-12 lat

Odpowiedzi prawidłowe udzielane podczas tego pytania dały 70% poprawnych odpowiedzi. Dziewczyny w wieku 12 lat były bezbłędne.

przedział wiekowy 13-16lat

To pytanie nie sprawiło problemu 70% badanych. Wynik identyczny jak u uczniów szkoły podstawowej.

9) głębokość uciskania klatki piersiowej

przedział wiekowy 10-12 lat

Na to pytanie poprawną odpowiedź znała tylko połowa dzieci. Pozostała część uznała z przewagą, że nie ma określonej głębokości ucisków klatki lub należy uciskać do połowy głębokości.

przedział wiekowy 13-16 lat

To pytanie uzyskało 40% poprawnych odpowiedzi. Młodzież nie zna prawidłowej głębokości uciskania klatki piersiowej. Często zaznaczali połowę klatki lub brak określonej głębokości.

10) pozycja bezpieczna

przedział wiekowy 10-12 lat

To pytanie okazało się bardzo proste, aż 92% znało na nie poprawną odpowiedź. Załedwie 5 osób badanych nie udzieliło poprawnej odpowiedzi. Pozycja boczna ustalona jest prostą i doskonale znaną.

przedział wiekowy 13-16 lat

Dziesiąte pytanie z ankiety tak jak i w szkole podstawowej było proste dla uczniów. W przypadku gimnazjum wynik sięgnął aż 97%.

11) kiedy układamy poszkodowanego w pozycji bocznej ustalone

przedział wiekowy 10-12 lat

Tutaj 60% udzieliło prawidłowej odpowiedzi. Co dziwne to młodsze dzieci nie miały z tym problemu. Dzieci w wieku 12 lat zaznaczały błędne odpowiedzi zaniżając ogólną skalę poprawnych odpowiedzi.

przedział wiekowy 13-16 lat

To pytanie dla uczniów gimnazjum okazało się proste i każdy udzielił poprawnej odpowiedzi, podczas gdy uczniowie szkoły podstawowej mylili ułożenie w pozycji bocznej bezpiecznej zaznaczając, że układamy poszkodowanego gdy jest nieprzytomny i nie oddycha.

12) , 13), 14), automatyczny defibrylator zewnętrzny

**przedział wiekowy 10-12 lat
(analiza trzech kolejnych pytań)**

Tylko 50% słyszało o tym urządzeniu. Tyle samo procent wie do czego ono służy. Natomiast tylko 35% badanych osób wie gdzie można znaleźć AED.

przedział wiekowy 13-16 lat

95% zaznaczyło, że słyszało o automatycznym defibrylatorze zewnętrznym. 80% zaznaczyło poprawną odpowiedź w kolejnym pytaniu, co oznacza, że wie do czego służy AED. 60% wie, że można je znaleźć w dużych skupiskach ludzi.

15) zastąpienie

przedział wiekowy 10-12 lat

To pytanie było pytaniem dodatkowym ale na nie większość badanych znała odpowiedź. 90% wiedziało, że należy unieść nogi do góry poszkodowanemu.

przedział wiekowy 13-16 lat

Świadomość młodzieży z gimnazjum jest mniejsza niż dzieci ze szkoły podstawowej. 80% badanych wie w jaki sposób postępować przy zastąpieniu.

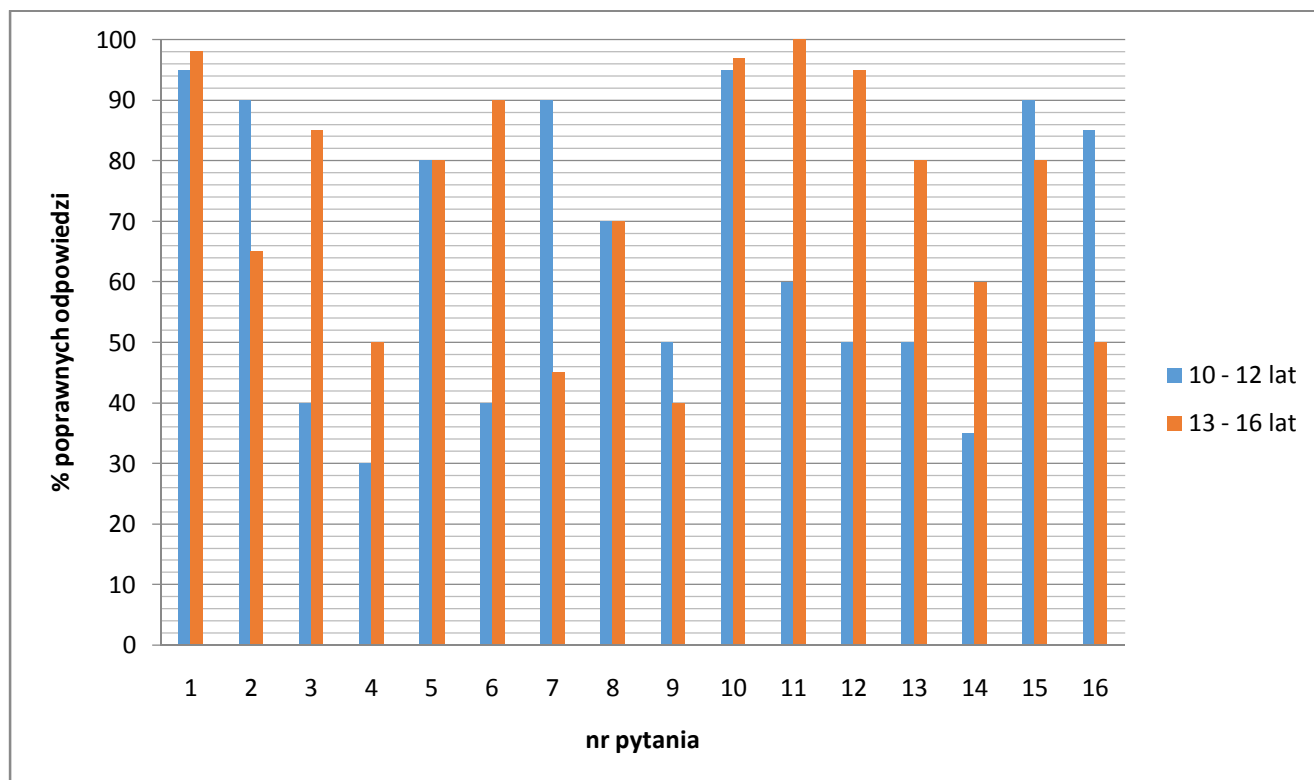
16) Postępowanie przy zadławieniu

przedział wiekowy 10-12 lat

Przy tym dodatkowym pytaniu poziom wiedzy też był wysoki. 85% badanych dzieci wiedziało, że należy wykonać pięć uderzeń między łopatki oraz wykonać pięć uciśnień nadbrzusza. Tutaj dziewczynki w wieku 11 lat wykazały się bardzo dużą wiedzą i każda z nich wiedziała by jak postąpić.

przedział wiekowy 13-16 lat

Tylko połowa dzieci w wieku gimnazjalnym wie jak postępować przy zadławieniach. Wskaźnik ten jest niższy niż u dzieci w szkole podstawowej aż o 35%.

Rozdział IV - Dyskusja

Poziom wiedzy zarówno w szkole podstawowej jak i w gimnazjum nie jest zadawalający. Zarówno dzieci jak i młodzież bardzo słabo znają zasady pierwszej pomocy przedmedycznej. Wszystkie badane dzieci młodsze i starsze wiedzą, że obowiązkiem każdego obywatela jest udzielenie pierwszej pomocy w sytuacji gdy zagrożone jest czyjeś życie i zdrowie. Prawdopodobnie każdy człowiek – dorosły, dziecko - ma świadomość, że będąc w obliczu zagrożenia życia ma obowiązek udzielenia pierwszej pomocy poszkodowanemu. Szokujący jest fakt, że nie robimy nic w tym kierunku aby wiedzieć jak się zachować w takiej sytuacji. Dzieci nie znają też numerów alarmowych. W szkole podstawowej tylko 10% dzieci nie wiedziało jaki jest prawidłowy numer lub nie znało ich obu, natomiast w gimnazjum aż 65 % dzieci nie udzieliło poprawnej odpowiedzi. Było to bardzo dziwne gdyż uczniowie gimnazjum mają przedmiot „Edukacja dla bezpieczeństwa” na którym według programu nauczania powinny być poruszane tematy z pierwszej pomocy.

Badani wiedzą, że na miejscu zdarzenia najpierw powinniśmy zadbać o bezpieczeństwo własne i upewnić się, zanim zaczniemy udzielać pierwszej pomocy, że sami nie jesteśmy zagrożeni. Można wnioskować, że podczas swojej edukacji miały już styczność ze szkoleniami z zakresu pierwszej pomocy. Jest to jedno z pierwszych zdań wypowiedzianych po rozpoczęciu szkolenia. Osoby, które nigdy takiego szkolenia nie miały nie mają takich informacji. Jest to dla nich wręcz śmieszna sytuacja, że przybywając na miejsce zdarzenia najpierw myślimy o sobie a prawdą przecież jest, że dobry ratownik to żywy ratownik i nie tyczy się to tylko osób o wykształceniu medycznym. Uczniowie gimnazjum wiedzieli o tym lepiej niż uczniowie szkoły podstawowej. 25% więcej uczniów w gimnazjum wiedziało o prawidłowym rozpoczęciu czynności na miejscu zdarzenia. Wynik ten może świadczyć o tym, że przedmiot, który został wprowadzony do programu nauczania zdał egzamin.

Brak wiedzy na temat prawidłowego sprawdzania świadomości u poszkodowanego. Dzieci w wieku 13-16 lat wypadają gorzej co zaskakuje, gdyż oni te zasady mieli przedstawiane na obowiązkowym przedmiocie realizowanym w

szkole. Wskaźnik wiedzy niższy o 20% niż u dzieci w szkole podstawowej.

Czas przez jaki sprawdzamy oddech jest znany większej części osób, które były badane. Jednak część z nich zaznaczała, że sprawdzamy oddech przez jedną minutę. Każdy z nich powinien znać dokładny czas badania oddechu, gdyż jak dobrze wiemy w przypadku zatrzymania krążenia liczy się każda sekunda i liczenie oddechu przez jedną minutę jest stratą czasu. Dzieci ze szkoły podstawowej wiedzą natomiast jak poprawnie wykonywać schemat RKO. Zaznaczają, że zaczynali by od oddechów natomiast potem przechodzili by do uciśnięć klatki. Często też zdarzały się odpowiedzi, że RKO wykonujemy w sekwencji 15;2 lub 30;1. Bardzo słaby wynik tylko 40% pokazują, iż wiedza dzieci jest bardzo mała. Uczniowie w wieku 13-16 lat wypadli już lepiej wynik w granicach 90% jest bardzo dobrym wynikiem. Wynik następnego pytania był odwrotnością poprzedniego. Dzieci z podstawówki miały większą świadomość odnośnie miejsca ucisków klatki piersiowej, natomiast dzieci z gimnazjum często zaznaczały błędne odpowiedzi. O częstotliwości grupy badanych wiedzą tyle samo. 70% z nich wie z jaką częstotliwością wykonujemy uciski klatki piersiowej. Wyniki trzech ostatnich pytań wykazują, że poziom wiedzy wcale nie jest wysoki i ten właśnie poziom jest przerażający. Bardzo duża ilość dzieci nie wiedziałaby jak się zachować w sytuacji w której była by potrzebna pierwsza pomoc, a od niej w większości przypadków zależy najwięcej. Na pytanie o głębokość ucisków 40-50% dzieci udzieliła poprawnej odpowiedzi, co jak wiadomo też jest bardzo ważnym elementem pierwszej pomocy. Dobrej jakości uciski klatki piersiowej mogą uratować komuś życie. Następne pytanie pokazuje, że uczniowie jednej i drugiej szkoły mieli już styczność z zajęciami z pierwszej pomocy. Obie grupy osiągnęły wynik bliski 100%. Jest to jedna z pierwszych czynności uczonych podczas każdego zajęcia z pierwszej pomocy dlatego można z całą pewnością uznać, że te informacje posiadają właśnie z takich zajęć.

Większość dzieci wie też z jakich powodów układamy w takiej pozycji. Wśród uczniów gimnazjum nikt nie udzielił błędnej odpowiedzi dzieci w szkole podstawowej również wiedziały z jakiego powodu układamy w pozycji bezpiecznej, ale ich wynik nie był tak dobry ponad połowa była tego świadoma.

Wiedza o automatycznym defibrylatorze zewnętrznym jest bardzo niska u uczniów w

młodszy wiek. Połowa dzieci słyszała o AED, tyle samo wie do czego on służy ale bardzo mała ilość dzieci wie w jakich miejscach można go znaleźć. Zaznaczają, że tylko w szpitalu. Szkoda, że nie wiedzą, że każdy z nich może sam przy użyciu tego urządzenia może uratować życie drugiej osobie.

Duża ilość osób wie jak postąpić przy zastożeniach. Część osób też wie jak postępować podczas zadławień.

Zdecydowanie więcej dzieci ze szkoły podstawowej wiedziało by jak udzielić pomocy poszkodowanemu podczas zadławienia. Natomiast dzieci z gimnazjum mają mniejszą wiedzę na ten temat i tylko połowa z nich wie jak się zachować w tej sytuacji.

Rozdział V - Wnioski

Poziom wiedzy zarówno u dzieci w szkole podstawowej jak i w gimnazjum nie jest zadawalająca. Jedna i druga grupa badanych nie zna podstawowych zasad pierwszej pomocy. Nie wiedzą też dokładnie do czego służy automatyczny defibrylator zewnętrzny, a tym bardziej gdzie można go znaleźć. Są przekonani, że jest to tylko urządzenia ratujące życie przeznaczone do obsługi przez osoby o wykształceniu medycznym, a tymczasem jest to ogólnodostępny sprzęt medyczny, w miejscach gdzie są duże skupiska ludzi, i gdzie często może być potrzeby.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że poziom wiedzy zarówno gimnazjalistów jak i uczniów podstawówki jest podobny.

W jednych pytaniach wypadają lepiej uczniowie szkoły podstawowej, w innych uczniowie gimnazjum.

Uczniowie szkół gimnazjalnych od pierwszej klasy gimnazjum mają przedmiot w szkole, który obejmuje podstawy pierwszej pomocy. W związku z tym ich wiedza powinna być na wyższym poziomie. Przedmiot „Edukacja dla bezpieczeństwa” jest w programie przewidziany jako jedna godzina tygodniowo. Nie jest to dużo ale powtarzalność tych samych zagadnień powinna odzwierciedlać się w wynikach przeprowadzanych ankiet. Dzieci ze szkoły podstawowej jeśli kiedykolwiek mieli takie szkolenie to było ono jeden raz w ciągu roku. Z moich informacji wynika, że szkoła podstawowa, w której były prowadzone badania rok temu oglądała filmy z zakresu pierwszej pomocy podczas jednej z lekcji wychowania fizycznego.

Dlatego też uważam, że tak ważny temat jak ratowanie ludzkiego życia powinien być uwzględniony w podstawie programowej już od pierwszej klasy szkoły podstawowej. Dzieci w wieku starszym nie uczą się mniej bo nie jest to możliwe, ale bardziej obierają kierunki swojej wiedzy i w związku z tym skupiają swoją pamięć tylko na tych informacjach, które im są potrzebne i które ich interesują. Jeśli zaczęły by naukę we wcześniejszych latach, ich wiedza była by większa. Dzieci, które uczęszczały do szkoły podstawowej miały podobną wiedzę co dzieci z gimnazjum. Dzieci ze szkoły podstawowej wiedzę jaką posiadały z zakresu pierwszej pomocy była tylko z filmu, który oglądały podczas zajęć z lekcji wychowania fizycznego.

Jeśli one miały by zajęcia z pierwszej pomocy tak jak uczniowie gimnazjum ich wiedza była by na poziomie 90-100%.

Dlatego uważam, że warto postawić na edukację dzieci już od pierwszych lat szkoły podstawowej, aby w przyszłości czuć się bezpieczniej. Sądzę też, iż taka wiedza przekazywana od najmłodszych lat budowała by w nas większe poczucie bezpieczeństwa. Bylibyśmy pewni, że otaczający nas ludzie, którzy wiedzą jak postąpić, w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia, ponieważ od pierwszych lat edukacji szkolnej byli by szkoleni w udzielaniu pierwszej pomocy.

Z czasem rzeczy, które były im od najmłodszych lat wpajane będzie dla nich czymś normalnym a strach zniknie wraz z poziomem wiedzy. Dlatego warto inwestować w wiedzę najmłodszych z zakresu pierwszej pomocy gdyż ich wiedza może uratować życie nie jednemu z nas.

Piśmiennictwo

¹ Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz. U. 2006 nr 191 poz. 1410.

² Kodeks Karny – Nieudzielenie pomocy w niebezpieczeństwie art. 162

³ <http://stat.gov.pl/>

⁴ Jarome S. Bruner „*Poza dostarczone informacje*” P.W.N. 1978

⁵ Lew Wygocki „*Wybrane prace psychologiczne*” P.W.N. Warszawa 1971

⁶

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ministerstwo_Edukacji_Narodowej

⁷ Wytyczne Resuscytacji 2015 ERC

The level of knowledge of primary and secondary school students in the field of first aid - the influence of age on the level of knowledge.

ABSTRACT:

The work presented the level of knowledge of First Aid for Pre-primary children in primary school and junior high school. It was verified whether the age affected the knowledge of the respondents.

The results of the study proved surprising because the level of knowledge of junior high school students is not sufficiently higher than the level of knowledge of primary school pupils.

Junior high school students have one hour a week in the "Education for Society" topic, while primary school cover six years of primary education, and one hour instructional films on "First Aid" is provided once a year.